श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-१ (Sem_2) **प्रश्नपत्र-५** **गुणाः - ७०**

विषयः - पुराणेतिहासः CC 1.2.3 **समयः - ११:०० तः ०२:००**

दिनाङ्कः - २२-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थः - श्रीमद्भागवतमहापुराणे तृतीयस्कन्धः**

युनिट-१

प्रश्नः -१ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भ प्रसङ्गं संस्कृते भावार्थो लेख्यः । ०८

(१) यश्च मूढतमो लोके यश्च वृद्धेः परं गतः ।
तावुभौ सुखमेधेते क्लिश्यत्यन्तरितो जनः ॥

(२) अहो बलीयं स्तनकालकूटं जिघांसयाऽपाययदप्यसाध्वी ।
लेभे गतिं धात्र्युचितां ततोऽन्यं कं वा दयालुं शरणं व्रजेम ॥

(३) यत्सेवया भगवतः कूटस्थस्य मधुद्विषः ।
रतिरासो भवेत्तीव्रः पादयोर्व्यसनार्दनः ॥

प्रश्नः -२ भगवतः लीलावतारचरित्राणि वर्णयन्तु । ०८

अथवा

दशप्रकारात्मिकां सृष्टिं वर्णयत ।

प्रश्नः -३ द्वयोः टिप्पणी कार्या । ०४

(१) विराट्शरीरोत्पत्तिः । *(२) विदूरस्य प्रश्नाः ।*

(३) ब्रह्मणा कृता भगवत्स्तुतिः । *(४) विदुरोद्धवसंयोगः ।*

प्रश्नः -४ अधोलिखितेषु पञ्चानामुत्तराणि लिखत । ०५

(१) भागवतशब्दस्य कोऽर्थः ?

(२) तृतीयस्कन्धस्य नाम किम् ?

(३) भगवतः मुख्यावताराः कति ?

(४) ब्रह्मण उत्पत्तेः स्थानं किम् ?

(५) मानवः कतमा सृष्टिः ?

(६) शरीराय अपरः शब्दः कः ?

युनिट-२

प्रश्नः -५ अधस्तनेषु कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भप्रसङ्गं विलिख्य संस्कृते भावार्थो लेख्यः । ०८

(१) सनकं च सनन्दं च सनातनमथात्मभूः ।
सनत्कुमारं च मुनीन्निष्क्रियानूर्ध्वरेतसः ॥

(२) कामं भवः स्ववृणितैर्निरयेषु नःस्ताच्चेतोऽलिवधदि नु ते पदयोः रमेत ।
वाचश्च नस्तुलसिवद्यदि तेडङ्घ्रिशोभाः पूर्येत ते गुणगुणैर्यदि कर्णरन्ध्रः ॥

(३) त्वमेकः किल लोकानां क्लिष्टानां क्लेशनाशनः ।
त्वमेकः क्लेशदस्तेषामनासन्नपदां तव ॥

प्रश्नः -६ **जयविजययोः वैकुण्ठात् पतनं सविस्तरं वर्णयत ।** **०८**

अथवा

हिरण्याक्ष-हिरण्यकशिप्वोः जन्मकथां हिरण्याक्षस्य पराभवं च वर्णयत ।

प्रश्नः -७ **एकां टिप्पणीं लिखत ।** **०२**

(१) दितेः गर्भधारणम् । *(२) हिरण्याक्षस्य दिग्विजयः ।*

प्रश्नः -८ **द्वयोः उत्तरे लिखत ।** **०२**

(१) हिरण्यकशिपुरिति शब्दस्य कोऽर्थः ?

(२) हिरण्यकशिपोः कति पुत्राः के च ते ?

(३) कर्दमऋषिणा तपश्चर्यया किं प्राप्तम् ?

(४) हिरण्याक्षहिरण्यकशिप्वोः ज्येष्ठः भ्राता कः ?

युनिट-३

प्रश्नः -९ **अधस्तनेषु कयोरपि द्वयोः श्लोकयोः ससन्दर्भप्रसङ्गं विलिख्य संस्कृते भावार्थो लेख्यः ।** **०८**

(१) नेह यत्कर्म धर्माय न विरागाय कल्पते ।
न तीर्थपदसेवायै जीवन्नपि मृतो हि सः ॥

(२) यदाश्रयाः कथा मृष्टाः श्रृण्वन्ति कथयन्ति च ।
तपन्ति विविधास्तापा नैतान्मद्‌गतचेतसः ॥

(३) मद्भयाद्वाति वातोऽयं सूर्यस्तपति मद्भयात् ।
वर्षीतीन्द्रो दहत्यग्निर्मृत्युश्चरति मद्भयात् ॥

प्रश्नः -१० **देवहूत्याः प्रश्नान् विवर्ण्य कपिलेन कृतं भक्तियोगस्य वर्णनं विधीयताम् ।** **०८**

अथवा

अष्टाङ्गयोगस्य वर्णनं ग्रन्थोक्तदिशा कुरुत ।

प्रश्नः -११ **टिप्पणीद्वयं लिखत ।** **०४**

(१) तत्त्वानामुत्पत्तिः । *(२) मानवयोनेः गतिः ।*

(३) कालमहिमा । *(४) गृहासक्तानामधोगतिः ।*

प्रश्नः -१२ **पञ्चानां लघूत्तराणि लिखत ।** **०५**

(१) देवहूत्याः भगिन्यौ के ?

(२) साङ्ख्यमतानुसारं कति तत्त्वानि ?

(३) साङ्ख्यशब्दस्य कोऽर्थः ?

(४) कर्दमदेवहूत्योः कति पुत्र्यः ?

(५) प्रकृति-पुरुषयोः को भेदः ?

(६) यमाः कति ? के च ते ?

(७) नियमाः कति के च ते ?